

Een goede naam

Een reactie op *'Kind van de rekening'*
van Elma Verhey

Samenvatting eindconclusie

Archief Philip Staal

drs. H.G. Vuijsje,
algemeen directeur Joods Maatschappelijk Werk

Eindconclusie

In de afgelopen weken heeft JMW een aantal bronnen gecontroleerd die Elma Verhey voor haar conclusies in “het kind van de rekening” heeft gebruikt. JMW kan in enkele weken niet een onderzoek overdoen dat, met tussenpozen, vier jaar heeft geduurd. Toch kwam uit die enkele weken onderzoek een zo totaal ander beeld over het vermogensbeheer naar voren, dat JMW zich gedwongen voelt afstand van het boek te nemen.

Een zorgvuldige bestudering van een aantal van de bronnen die door Elma Verhey zijn aangehaald, en het aanvullende materiaal dat verzameld is, leiden tot de volgende conclusies:

- 1. Het bestuur van de Fusie heeft, binnen het kader van het besluit om een aantal pupillen met Leo en Riek Cohen op alijah te laten gaan, voor zover kon worden nagegaan, in zijn algemeenheid met de grootste zorg gehandeld.**
- 2. Op basis van de door Elma Verhey gebruikte bronnen kan niet gesteld worden dat de vermogens van de pupillen zijn gebruikt om goederen voor kibboets Gevar Am aan te schaffen.**
- 3. Op basis van de door Elma Verhey gebruikte bronnen en aanvullende informatie, o.a. uit de sociale dossiers van betrokkenen, kan niet gesteld worden dat de Joodse voogdij-instellingen de vermogens van de pupillen gebruikten voor de exploitatiekosten van de instellingen. Integendeel! De Joodse organisaties hebben zeer aanzienlijke bedragen uit hun eigen vermogen en uit geldelijke inzamelingen binnen de Joodse gemeenschap (Cefina-JMW) gebruikt voor de duurzame verzorging van Joodse minderjarige oorlogswezen. Uit de bronnen blijkt dat de Joodse organisaties –waar dat onvermijdelijk was- alleen gebruik hebben gemaakt van de rente van vermogens, dan wel van uitkeringen (schadeboekjes en wezenrente) die door de Nederlandse Overheid nu juist niet bedoeld waren voor vermogensvorming.**
- 4. De financiële dossiers van de Fusie zijn niet vernietigd als een soort cover-up voor het oneigenlijk handelen van Leo Cohen en het bestuur van de Fusie. De gang van zaken moet gezien worden als een regulier vernietigen van afgehandelde persoonsdossiers in een tijd dat het emotionele belang van deze dossiers niet gezien werd.**

In “Kind van de rekening” richt Verhey haar pijlen vooral op de Joodse instellingen. Dat wekt de verbazing van JMW. Het zijn immers deze instellingen die onder extreme omstandigheden, bepaald door de Overheid, hun werk moesten doen:

- a. De overheid weigerde Joden, w.o. de Joodse minderjarige oorlogswezen, een voorkeursbehandeling te geven, ondanks het feit dat juist deze groep binnen de Nederlandse Samenleving zo excessief getroffen was.**
- b. Als gevolg van het Besluit Oorlogspiegelkinderen van de Nederlandse overheid moesten de Joodse instellingen voor de opvoeding van de Joodse kinderen een gevecht aangaan met de Commissie OPK. Een gevecht dat als zeer schrijnend door de Joodse gemeenschap werd ervaren.**
- c. Als gevolg van het Besluit Oorlogspiegelkinderen door de Nederlandse overheid werden de minderjarige oorlogswezen niet als oorlogsgetroffenen behandeld wiens opvoeding voor rekening van de staat moest komen, maar als voogdij-kinderen die zelf moesten opdraaien voor de kosten van hun opvoeding.**
- d. Waar de Commissie OPK door de Nederlandse staat werd gefinancierd, ontvingen de Joodse voogdij-instellingen naast de reguliere pleegkosten geen aanvullend budget.**
- e. Waar de Commissie OPK ervoor zorg droeg, dat conform het overheidsbeleid de rekening van de opvoeding van de kinderen bij de kinderen zelf kwam te liggen, en door de overheid als de ‘keurigste en zuinigste’ naoorlogse overheidsinstelling werd geprezen, probeerden de Joodse instellingen zo min mogelijk kosten in rekening te brengen op de rente van de vermogens van de kinderen en betaalden zij zeer aanzienlijke bedragen daartoe uit eigen middelen en geldinzamelingsacties binnen de Joodse gemeenschap.**

De ongefundeerde beschuldigingen aan het adres van de medewerkers en bestuurders van de Joodse voogdij-instellingen in 'Kind van de rekening' zijn zeer te betreuren. Het doet onrecht aan personen die zich onder moeilijke omstandigheden met al hun kracht en energie voor de Joodse gemeenschap en m.n. het lot en de toekomst van de Joodse minderjarige oorlogswezen hebben ingezet. Hun 'goede naam' wordt hiermee op een onaanvaardbare wijze aangetast. Groot onrecht wordt met name Leo en Riek Cohen aangedaan. Ongefundeerd wordt gesteld dat Leo Cohen gebruik heeft gemaakt van de vermogens van de kinderen die met hem naar Gevar Am vertrokken en dat hij om dit, en ander financieel misbruik, te verbergen de financiële dossiers van de pupillen heeft vernietigd. In het algemeen is de door Verhey geschetste vergelijking met niet-Joodse organisaties en instanties, die zich met de minderjarige oorlogswezen bezighielden, onterecht.

JMW erkent de bijzonder positie van de minderjarige oorlogswezen. De Nederlandse Samenleving, noch de Joodse gemeenschap en de Joodse instellingen kunnen 'compenseren' wat hun in hun leven is aangedaan. De wijze waarop de meeste van hen zich hebben ontwikkeld, ondanks hun verschrikkelijke start, dwingt groot respect af.

JMW respecteert daarnaast de vele bestuursleden en medewerkers van de Fusie, die zich met hart en ziel hebben ingezet voor 'hun' kinderen. Zonder deugdelijk bewijs van het tegendeel, mag hun 'goede naam' niet aangetast worden.

Aanbevelingen

Om zowel de voormalige minderjarige wezen als de bestuurders en medewerkers van de Fusie recht te doen, is het aan te bevelen om een goed, onafhankelijk en wetenschappelijk verantwoord onderzoek uit te voeren. JMW is, zoals altijd, bereid om zijn medewerking daaraan te geven en al de beheerde archieven daarvoor open te stellen.

Daar waar bij individuele oorlogswezen vragen leven, blijft JMW bereid om onderzoek in de individuele dossiers en, zo mogelijk, in de bestuursarchieven te doen. De vernietiging van de financiële dossiers, achteraf zeer te betreuren, betekent dat veel zaken niet meer te achterhalen zijn. Uit de sociale dossiers, eventueel aangevuld met de bestuursarchieven, is niettemin in een aantal gevallen veel te reconstrueren.

Amsterdam, 21 april 2005

De Lairesestraat 145-147
1075 HJ Amsterdam
Telefoon 020 - 577 65 77
Telefax 020 - 577 65 00
jmw@joodswelzijn.nl
www.joodswelzijn.nl